

Някои наблюдения върху ефективността на различни подходи в лечението на никотинизма с Табекс в продължение на една година

Д-р София Ангелова
СБАЛБ "Св. София"

РЕЗЮМЕ

Задачата на настоящата работа е да сравни два подхода за лечение на никотинизма с Табекс - при рязко спиране на тютюнопушенето от определен ден и приемане на Табекс като заместител и при постепенно намаляване на броя на изпушените цигари и спиране към петия ден след започване на лечението. За тази цел бяха сформирани две групи по 20 души. В първата група пушачите приемаха Табекс без да са преустановили тютюнопушенето. Във втората група приемаха Табекс 3 по 1 таблетка дневно и при необходимост от цигара допълнително още 3 таблетки (максимален прием за деня 6 таблетки). От направените сравнителни наблюдения се установи, че подходът, при който препаратът се приема по необходимост от пушачите след рязко преустановяване на тютюнопушенето, показва по-добър резултат в сравнение с подхода на приема на Табекс по познатата за него схема с постепенно спиране на цигарите към петия ден от началото на лечението.

Тютюнопушенето нараства застрашително в целия свят. Актуалността на проблема е свързана с непрекъснато растящия брой на деца, юноши, и жени-пушачи. България е сред страните в Европа с най-сериозни здравни проблеми, свързани с употребата на тютюн. Натрупаните научни данни сочат, че тютюнопушенето и пасивното пушене са пряк или косвен фактор за заболяемост и смъртност при повече от 25 вида заболявания. Страхът за здравето, ограничаване на тютюнопушенето на обществени места и работното място, покачване цените на цигарите в последно време мотивират все повече пушачи да преустановят тютюнопушенето.

Основен метод за лечение на никотинизма е никотин-заместващото лечение. Широко приложение у нас и в чужбина намира българският препарат Табекс, който съдържа алкалоида цитизин. За първи път фармакологичната близост на никотина и цитизина е описана от Dale Laidlaw¹ и покъсно е потвърдена и от други автори.² Цитизинът като заместител на никотина ефективно потиска симптомите на отнемане (абстинен-

ция) при рязко спиране на пушенето, като намалява броя на рецепторите средно с 25-30%.³ Проведени са мултицентрови клинични проучвания върху повече от 3000 души в България, Полша, Германия, които потвърждават терапевтичната ефективност на продукта.⁴ През 2005 г. в България е завършено двойно-сляпо, плацебо-контролирано клинично проучване за оценка на ефективността и безопасността на препарата.⁵ При направените проучвания прекратяването на пушенето трябва да стане към петия ден от започване на лечението.

ЦЕЛ

Задача на настоящата работа е да сравни два подхода за лечение на никотинизма с Табекс - при рязко спиране на тютюнопушенето и приемане на Табекс като заместител и при постепенно намаляване на броя на изпушените цигари до спиране към петия ден.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИКА

За тази цел бяха сформирани две групи по 20 души. В първата група пушачите приемаха Табекс без да са преустановили тютюнопушенето. Във втората група приемаха препарата след рязко спиране на цигарите, 3 пъти дневно по 1 таблетка, а в останалото време от денонощието само при необходимост от цигара, не повече от 3 таблетки (максимална доза за деня 6 таблетки). Първата група се състоеше от 12 мъже и 8 жени на възраст 40-60 години. От тях 8 души бяха с артериална хипертония, 4 с язвена болест и 8 здрави. Втората група се състоеше от 11 мъже и 9 жени на възраст 40-60 години. От тях с артериална хипертония - 3 души, сърдечно-съдова недостатъчност - 1, дихателна недостатъчност - 3, язвена болест - 4 и здрави 9 души. И в двете групи влизат активни пушачи (една и повече от една кутия дневно).

Степената на зависимост към никотина се отчиташе по теста на Fagerstrom⁶ и участниците се разпределят както следва: в първата група: с

лека зависимост - 3 души (2 жени и 1 мъж), умерено силна зависимост - 9 души (3 жени и 6 мъже), силна зависимост - 8 души (3 жени и 5 мъже). Във втората група: лека зависимост - 4 души (2 мъже и 2 жени), умерено силна зависимост - 8 души (5 мъже и 3 жени) и силна зависимост - 8 души (4 мъже и 4 жени).

В първата група пушачите приемаха таблетка Табекс по познатата схема: първите три дни 6 пъти дневно (през 2 часа) по 1 таблетка при успоредно намаляване на броя на изпушените цигари, до 5-6 цигари дневно и спиране на тютюнопушенето на петия ден. От 4-12 ден – по 1 таблетка на 2.5 часа (общо 5 таблетки), от 13-16 ден по 1 таблетка на 3 часа, от 17-20 ден по 1 таблетка на 5 часа (3 таблетки общо) и след това по 1-2 таблетки поддържащо лечение до края на първия месец.

Във втората група пациентите преустановиха тютюнопушенето от началото на лечението и приемаха Табекс сутрин, обед и вечер по 1 таблетка, като сутрешната таблетка се изсмуква. Останалите 3 таблетки (максимална доза за деня - 6 таблетки) се приемат само при необходимост при силно желание за пушене.

Пациентите бяха наблюдавани в продължение на 1 година. Контролните прегледи се провеждаха на третия, петия и десетия ден, в края на първия месец и в края на първата година.

РЕЗУЛТАТИ

При първата група от 20 души, които приемаха Табекс, пушейки цигари, се наблюдаваха оплаквания, поради които е преустановен приемът на препарата до 10 ден. Оплакванията се изразяват в гадене и повръщане на третия ден при 6 човека; повишени стойности на кръвното налягане и сърцебиене на 4 ден при 3 души и световъртеж на 10 ден при 3 души, които са преустановили лечението. Само 8 души (40%) продължиха лечението и преустановиха тютюнопушенето.

При втората група 12 души са употребили по 3 таблетки дневно. От тях 7 души с умерена зависимост към никотина и 5 със силна по таблицата на Fagerstrom. Необходимост от 4 таблетки са имали 5 души с много силна зависимост, а само 3 души с много силна зависимост са имали необходимост от 6 таблетки. Оплаквания от болка в епигастриума е имало само при двама души с язвена болест, които са преустановили лечението на петия ден (10%). При останалите не се наблюдаваха странични явления. На десетия ден преустановиха лечението 4 души, провокирани от нервно-психично напрежение (по-скоро от липса на мотивация и твърдо решение). Лечението с поддържаща доза от 1-2 таблетки продължиха 14 души, които не пушат (70%) до 10 ден.

В края на първия месец се установи, че от 8 души 2 са преустановили лечението поради абстинентни прояви след прекъсване на лечението с Табекс.

Във втората група само 1 пациент е преустановил лечението поради поява на сърцебиене.

В края на първата година от първата група останала трайно непушачи 5 души (25%), а от втората група - 11 души (55%).

ИЗВОДИ

1. Предложена е методика за отказване от тютюнопушене, чиято същност се състои в рязко спиране на цигарите и използване на никотин-заместващо лечение с българския препарат Табекс, която е сравнена с познатата схема на лечение с постепенно спиране на цигарите.

2. Подходът, при който препаратът Табекс се приема като никотин-заместващ препарат от пушачи, които са преустановили тютюнопушенето при започване на лечението, показва по-добър резултат в сравнение с подхода на прием на Табекс по познатата за него схема без преустановяване на тютюнопушенето с постепенно намаляване броя на цигарите до пълно преустановяване на петия ден.

3. Подходът, при който препаратът Табекс се приема от пушачи, които са преустановили тютюнопушенето при започване на лечението като никотин-заместващ препарат показва по-траен резултат (в края на първата година) в сравнение с подхода на прием на Табекс и пушене на цигари.

4. Страничните действия на препарата се проявяват по-слабо при групата, в която пушачите преустановяват пушенето от началото на лечението и приемат Табекс като заместител на никотина.

5. И двете групи пушачи не завършиха курса на лечение в пълен състав до края на първата година. От първата група, в която приемаха таблетки заедно с пушене на цигари, отпаднаха 15 души (75%) и 9 души (45%) от втората група, които приемаха Табекс като заместител поради стомашни оплаквания и поради липса на достатъчно воля. Това показва, че задължително условие преди започване на лечението с Табекс е наличие на мотивация и твърдо решение за отказ от тютюнопушенето, а медикаментите се използват за по-леко преодоляване на кризата.

Литература

1. Dale, H. H. et P. P.Laidlaw. The physiological action of cytosin. The active alkaloid of laburnum (*Cytisus laburnum*), *J. Pharmacol. Exp. Ther.*,³1912-205-2215.
2. Daleva, L et Zh. Sheykkova. Pharmacological studies of some cytosin derivatives. Scientific Works of the Chemical-Pharmaceutical Research Institute, Sofia, vol.IV, 19636.
3. Lebargi, F. Nicotine dependence. *Rev. Pneumol. Clin.*, 56, 2000, №3, 177-83
4. Д. Добрева, Н. Данчев, И. Николова, Природна алтернатива за отказване от тютюнопушенето и за лечение на никотиновата зависимост, Фармация, том LI, кн. 4, 2005, 32-35 Монова, Д. Научно-техническа документация. София, НИХФИ, 2005.
5. Монова, Д. Научно-техническа документация. София НИХФИ, 2005.
6. В. Затонски, Как да се откажем от тютюнопушенето., 2006, 16-17